

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 115/2015-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. februára 2015 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Prešove pod sp. zn. 2 S 54/2014 a jeho uznesením z 13. novembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti [REDAKOVANÉ], o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. januára 2015 doručená sťažnosť spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Krajským súdom v Prešove (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 2 S 54/2014 a jeho uznesením z 13. novembra 2014. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 26. januára 2015.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka má od r. 2004 povolenie na prevádzkovanie daňového skladu. Na základe tohto povolenia bola sťažovateľka oprávnená v daňovom sklade lieh v pozastavení dane vyrábať, spracúvať, skladovať, prijímať alebo odosielať.

Rozhodnutím Colného úradu Prešov (ďalej len „úrad“) sp. zn. 09006238/1/1073713/2012 zo 16. augusta 2012 bolo úplne upustené od povinnosti sťažovateľky zložiť zábezpeku na daň, a to z dôvodu jej daňovej spoľahlivosti. Rozhodnutie bolo vydané s dobou platnosti 2 roky.

Dňa 18. februára 2014 (teda ešte pred uplynutím dvojročnej lehoty pre úplné upustenie od zábezpeky) bol sťažovateľke doručený neformálny list úradu sp. zn. 1096238/1/84619/2014 označený ako „*Výzva na zloženie zábezpeky na daň*“, ktorým úrad sťažovateľke uložil povinnosť zložiť zábezpeku na daň vo výške 283 338 € do 15 kalendárnych dní od doručenia s odôvodnením, že nastali „*iné okolnosti, na základe ktorých možno odôvodnene predpokladať, že daňový subjekt nesplní riadne a včas svoju povinnosť zaplatiť...*“. V prípade nezloženia zábezpeky v stanovenej lehote sťažovateľke hrozil zánik povolenia na prevádzkovanie daňového skladu.

Sťažovateľka podala 20. februára 2014 sťažnosť na Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, sekciu inšpekcie a vnútornej kontroly (ďalej len „riaditeľstvo“). Prípisom riaditeľstva sp. zn. 1300220/1/239390/2014 z 22. mája 2014 bolo sťažovateľke oznámené, že jej námietky sú neopodstatnené.

Následne sťažovateľka podala žalobu krajskému súdu proti nečinnosti orgánu verejnej správy podľa § 250t Občianskeho súdneho poriadku a domáhala sa, aby bola úradu uložená povinnosť vydať vo veci zloženia zábezpeky rozhodnutie.

Uznesením krajského súdu sp. zn. 2 S 54/2014 z 13. novembra 2014 bol návrh sťažovateľky zamietnutý. Podľa krajského súdu z ustanovenia § 16 ods. 17 zákona č. 530/2011 Z. z. o spotrebnej dani z alkoholických nápojov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o spotrebnej dani“), najmä z použitého názvoslovie možno gramatickým

výkladom dospieť k záveru, že úmyslom zákonodarcu nebolo podmieniť uloženie povinnosti zložiť zábezpeku vydaním rozhodnutia. Táto povinnosť je totiž priamo v zákone zakotvená, a preto o nej nerozhoduje správca dane.

Podľa názoru sťažovateľky uznesením krajského súdu došlo k porušeniu označených práv podľa ústavy a dohovoru, a to tým, že vo veci jej povinnosti zložiť zábezpeku nebolo vydané rozhodnutie, ale iba neformálny list označený ako výzva. Z ustanovenia § 72 ods. 2 zákona o spotrebnej dani vyplýva, že na správu tejto dane sa použije osobitný predpis, ktorým je zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) v znení neskorších predpisov. Podľa § 63 ods. 1 daňového poriadku ukladať povinnosti alebo priznávať práva možno len rozhodnutím podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu. Neformálny list – výzva na zloženie zábezpeky podľa § 16 ods. 17 písm. b) zákona o spotrebnej dani nesporne ukladá sťažovateľke povinnosti, a to povinnosť vložiť peňažné prostriedky vo výške 283 338 € na účet úradu, ako aj povinnosť zložiť hotovosť do 15 dní od doručenia výzvy. Ak sa majú výzvou ukladať povinnosti zasahujúce do hmotnoprávneho postavenia sťažovateľky, potom výzva musí mať povahu rozhodnutia. Pokiaľ krajský súd poukazuje na doslovné znenie § 16 ods. 17 zákona o spotrebnej dani, treba poznamenať, že tento zákon nemožno vnímať izolovane, keďže správu daní a daňové konanie upravuje daňový poriadok, a preto nemožno vystačiť iba s gramatickým výkladom. Do úvahy treba vziať zmysel a účel daňových predpisov a použiť výklad, ktorý je rozumný a zodpovedá prirodzenému zmyslu pre spravodlivosť. Názor krajského súdu, podľa ktorého zo žiadneho ustanovenia zákona o spotrebnej dani nevyplýva povinnosť vyzvať daňový subjekt rozhodnutím, opomína kogentné ustanovenie § 63 ods. 1 daňového poriadku, podľa ktorého povinnosti možno ukladať iba rozhodnutím.

Krajský súd sa tiež podľa sťažovateľky nevysporiadal s námietkou, podľa ktorej vo výzve absentujú relevantné dôvody, ktoré by zakladali obavu úradu kvôli daňovému inkasu. Pritom sťažovateľka v návrhu namietala, že výzva nebola riadne odôvodnená.

Postupy a rozhodnutia správnych orgánov, ako aj krajského súdu vo svojich dôsledkoch znamenajú, že sťažovateľke nebola poskytnutá ochrana proti svojvôli, bola

zbavená možnosti napadnúť neformálny list opravnými prostriedkami, resp. žalobou v rámci správneho súdnictva. Došlo teda k odmietnutiu spravodlivosti.

Sťažovateľka žiada vydať tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] (...) podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy(...) a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru(...) uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2S/54/2014 z 13. novembra 2014 porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2S54/2014 zo dňa 13. novembra 2014 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia advokátovi [REDAKOVANÉ] vo výške 284,78 Eur (1 úkon 134 Eur x 2 právne úkony podľa § 11 ods. 2 vyhl. č. 655/2004 Z.z.=268 Eur) a 16,78 Eur režijný paušál (2x8,39 Eur) do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu(...)“

II.

Z prípisu úradu sp. zn. 1096238/1/84619/2014 z 18. februára 2014 adresovaného sťažovateľke a označeného ako „Výzva na zloženie zábezpeky na daň“ vyplýva, že oznámením o začatí daňového konania vo veci podozrenia z porušenia daňových predpisov, ktoré sťažovateľka prevzala 12. februára 2014 a ktorého súčasťou bola výzva na podanie písomného vysvetlenia z 27. januára 2014, sa začalo daňové konanie vo veci podozrenia zo správneho deliktu podľa § 47 ods. 1 písm. e) zákona č. 105/2004 Z. z. o spotrebnej dani z liehu a o zmene a doplnení zákona č. 467/2002 Z. z. o výrobe a uvádzaní liehu na trh v znení zákona č. 211/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, podľa ktorého správneho deliktu sa dopustí právnická osoba, ak nepreukáže použitie a zúčtovanie kontrolných známok. V nadväznosti na uvedené úrad podľa § 16 ods. 17 písm. b) zákona o spotrebnej dani vyzval sťažovateľku zložiť zábezpeku na daň vo výške 283 338 € v lehote 15 kalendárnych dní odo dňa doručenia výzvy z dôvodu, že nastali iné okolnosti, na základe ktorých možno odôvodnene predpokladať, že sťažovateľka nesplní riadne a včas svoju povinnosť zaplatiť daň. Podľa § 16 ods. 18 zákona o spotrebnej dani sťažovateľka je povinná

zložiť zábezpeku na daň vkladom peňažných prostriedkov na účet úradu alebo bankovou zárukou poskytnutou bankou v prospech úradu. Ak zábezpeka nebude zložená podľa § 15 ods. 8 písm. d) bodu 3 zákona o spotrebnej dani, povolenie na prevádzkovanie daňového skladu zanikne.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 2 S 54/2014-36 z 13. novembra 2014 vyplýva, že ním bol zamietnutý návrh sťažovateľky proti úradu na uloženie povinnosti konať a rozhodnúť. Podľa názoru krajského súdu sťažovateľkou namietaný postup úradu treba považovať za správny a za súladný s platnou právnou úpravou. Z ustanovenia § 16 ods. 17 zákona o spotrebnej dani, a to najmä z použitého názvoslovie možno gramatickým výkladom dospieť k záveru, že úmyslom zákonodarcu nebolo podmieniť uloženie povinnosti zložiť zábezpeku na daň vydaním rozhodnutia, ako sa domnieva sťažovateľka. V tejto súvislosti sa krajský súd v plnej miere stotožnil s názorom úradu, podľa ktorého povinnosť zložiť zábezpeku na daň zakotvuje zákon o spotrebnej dani v ustanovení § 16 ods. 2. O tejto povinnosti teda nerozhoduje úrad ako správca dane, pretože to vyplýva priamo zo zákona. Iba v prípade splnenia zákonom predpokladaných podmienok (daňová spoľahlivosť žiadateľa) môže daňový subjekt požiadať o upustenie od povinnosti zložiť zábezpeku na daň, o čom správca dane rozhodne formou rozhodnutia, v ktorom určí aj dobu jeho platnosti.

Z ustanovenia § 16 ods. 12 zákona o spotrebnej dani vyplýva, že vydaním rozhodnutia o upustení od povinnosti zložiť zábezpeku na daň nie sú dotknuté ustanovenia § 17 a § 18 zákona o spotrebnej dani zakotvujúce povinnosť správcu dane vyzvať prevádzkovateľa daňového skladu, u ktorého čiastočne alebo úplne upustil od zábezpeky, aby zábezpeku na daň zložil alebo ju doplnil v určenej lehote. Táto skutočnosť len posilňuje správnosť postupu úradu, ktorý potom, ako sťažovateľka prestala spĺňať zákonné podmienky na upustenie od povinnosti zložiť zábezpeku na daň, túto vyzval na jej zloženie. Ani podľa krajského súdu totiž zo žiadneho ustanovenia zákona o spotrebnej dani nevyplýva úradu povinnosť vyzvať daňový subjekt na zloženie alebo doplnenie zábezpeky rozhodnutím so všetkými jeho náležitosťami. Výklad sťažovateľky, podľa ktorého ak existuje konštitutívne rozhodnutie úradu hmotnoprávnej povahy o upustení od potreby zložiť zábezpeku na daň, nemožno tento právny a skutkový stav zmeniť neformálnou výzvou (listom) na zloženie

zábezpeky, ale je potrebné vydať nové rozhodnutie konštituujúce nový právny stav, nemožno považovať za právne konformný. Povinnosť zložiť zábezpeku je zákonnou povinnosťou vyplývajúcou daňovému subjektu priamo z právneho predpisu a k upusteniu od tejto povinnosti môže dôjsť len po splnení podmienok ustanovených zákonom. V prípade, že tieto podmienky platíť prestanú, daňový subjekt je povinný zložiť zábezpeku na daň v dôsledku straty daňovej spoľahlivosti priamo zo zákona, nie teda v dôsledku rozhodnutia úradu. Úrad je v zmysle platnej právnej úpravy iba povinný prevádzkovateľa daňového skladu na jej zloženie vyzvať, nie však o nej rozhodnúť.

Nedôvodná je aj námietka sťažovateľky, podľa ktorej v predmetnej výzve absentujú relevantné dôvody, ktoré by zakladali obavu úradu z ohrozenia daňového inkasa. V nadväznosti na uvedené ani toto tvrdenie sťažovateľky nemá oporu v zákone o spotrebnej dani, keďže tento neukladá vyzvať prevádzkovateľa daňového skladu na zloženie zábezpeky na daň vo forme rozhodnutia so všetkými jeho formálnymi a obsahovými náležitosťami v zmysle § 63 daňového poriadku. Úrad preto postupoval správne, keď vyzval sťažovateľku na zloženie zábezpeky na daň.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných

ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podľa názoru ústavného súdu argumentácia krajského súdu sa nejaví ako arbitrárna či zjavne neodôvodnená. Treba ju považovať za jednu z možných ústavne konformných výkladov príslušných právnych predpisov. Skutočnosť, že sťažovateľka má na vec odlišný právny názor, neznamená sama osebe porušenie označených práv.

Hoci z ustanovenia § 63 ods. 1 daňového poriadku vyplýva, že ukladať povinnosti alebo priznávať práva možno len rozhodnutím, ktoré musí byť doručené, krajský súd evidentne v danej súvislosti považoval ustanovenie § 16 ods. 17 zákona o spotrebnej dani, podľa ktorého colný úrad vyzve prevádzkovateľa daňového skladu, u ktorého čiastočne alebo úplne upustil od zábezpeky, aby túto zložil alebo ju doplnil, za *lex specialis*. Znamená to, že hoci daňový poriadok ako *lex generalis* vyžaduje vydanie rozhodnutia, zatiaľ zákon o spotrebnej dani ako *lex specialis* v danej konkrétnej súvislosti považuje za dostačujúcu iba výzvu. Možno tiež akceptovať interpretáciu krajského súdu, podľa ktorej povinnosť zložiť zábezpeku na daň vyplýva priamo zo zákona, a preto postačuje iba výzva v prípade, keď došlo k zmene okolností rozhodujúcich pre vydanie rozhodnutia o upustení od povinnosti zložiť zábezpeku.

Pokiaľ v danej súvislosti sťažovateľka namieta, že z výzvy úradu na zloženie zábezpeky na daň z 18. februára 2014 nevyplývajú konkrétne dôvody, pre ktoré napriek ešte stále platnému rozhodnutiu o upustení od povinnosti zložiť zábezpeku na daň má sťažovateľka zábezpeku zložiť, čo má podľa jej názoru zakladať svojvoľnosť výzvy, treba z pohľadu ústavného súdu uviesť, že tvrdenie sťažovateľky o absencii konkrétneho odôvodnenia výzvy nezodpovedá skutočnosti. Z výzvy totiž vyplýva, že dôvodom, pre ktorý má sťažovateľka zábezpeku zložiť, je podozrenie, že sa dopustila správneho deliktu tým, že nepreukázala použitie a zúčtovanie kontrolných známok. Úrad v tejto súvislosti vo výzve výslovne poukazuje na to, že sťažovateľka ešte 12. februára 2014 prevzala oznámenie o začatí daňového konania vo veci podozrenia z porušenia daňových predpisov, a to podozrenia zo spáchania správneho deliktu.

V súvislosti s námietkou sťažovateľky, podľa ktorej postupom úradu, ako aj uznesením krajského súdu bola pripravená o možnosť brániť sa výzve podaním odvolania, ako aj následnou žalobou podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku, čím malo dôjsť k denegationis iustitiae, treba uviesť nasledovné:

Sťažovateľka vychádza z toho, že vo výzve úradu z 18. februára 2014 jej bola uložená povinnosť zložiť zábezpeku na daň v sume 283 338 € pod hrozbou straty povolenia na prevádzkovanie daňového skladu. Sťažovateľka teda vlastne tvrdí, že z obsahového hľadiska treba výzvu považovať za rozhodnutie, ktoré však napriek takejto faktickej povahe nebolo vydané vo forme rozhodnutia so všetkými náležitosťami, ale v zjednodušenej forme listu (výzvy). Pri takomto právnom názore na vec mohla sťažovateľka podať proti výzve z 18. februára 2014 odvolanie s tým, že napádaná písomnosť, ktorá je z obsahového hľadiska rozhodnutím, nemá formálne náležitosti rozhodnutia vrátane poučenia o opravnom prostriedku. Po preskúmaní jej odvolania riaditeľstvom by potom mohla podať žalobu o preskúmanie právoplatného rozhodnutia orgánu verejnej správy v rámci správneho súdnictva postupom podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku a v rámci tohto typu žaloby by mala možnosť podať proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa prípadne aj odvolanie. K tomu treba dodať, že v prípade žaloby podľa piatej časti štvrtej hlavy Občianskeho súdneho poriadku, teda podľa § 250t (ktorú si sťažovateľka zvolila), nie je proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa prípustný opravný prostriedok (§ 250t ods. 7 Občianskeho súdneho poriadku).

Možno v tejto súvislosti uzavrieť, že sťažovateľka svojím postupom (voľbou procesného prostriedku obrany svojich práv) spôsobila, že ochrana označených práv jej mohla byť poskytnutá iba v užšom rozsahu.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. februára 2015